

ПРОГРАМА ЗА РАЗШИРЕНО ИЗУЧАВАНЕ НА ЧОВЕКЪТ И ПРИРОДАТА В 4. КЛАС ЗА ИЗБИРАЕМИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

Програмата и разпределението за ИУЧ по Човекът и природата в 4. клас са съобразени с новите държавни образователни изисквания от програмата на МОН за 4. клас. Разработени са по помагалото на ИК „Кронос“ „Помагало по Човекът и природата за 4. клас“ с автор Силвия Бонева. Чрез обучението по Човекът и природата се цели овладяване на базисни природонаучни знания и методи на познание, обвързани с практиката и житейския опит на учениците. Силен акцент се поставя на екологичната тематика.

I. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ЗА ИУЧ

1. Обогаляване, систематизиране и обобщаване на сетивно-познавателния опит на учениците;
2. Развитие на познавателните способности на учениците и създаване на интерес към учебния процес;
3. Стимулиране и развитие на индивидуалните интереси и способности на детето, целящи формиране на личността му;
4. Изграждане на съвременни ключови компетентности.

Разнообразните упражнения в помагалото стимулират изграждането на комплексни компетентности, които улесняват междупредметните връзки с български език и математика. Формират се умения за учене, гражданска активност, инициативност и предприемачество.

II. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Област на компетентност: Вещества, тела и организми

1. Различава веществата по свойства и употреба.
2. Разпознава основни замърсители на околната среда.
3. Илюстрира с примери основни групи организми, обитаващи водата и сушата, и приспособленията им за живот.
4. Групира животните на бозайници, птици, влечуги, земноводни, риби и насекоми.
5. Описва формата и движението на Земята и Луната.
6. Разгранчава планета, спътник и звезда.
7. Назовава по схема планетите от Слънчевата система

Област на компетентност: Природни явления и процеси

1. Познава някои от основните жизнени процеси — хранене, дишане, размножаване и развитие.
2. Проследява преходите между трите състояния на водата (при нагряване и охлаждане) и кръговрата на водата.
3. Описва движения на тела и действия на сили.
4. Дава примери за източници на светлина и звук, за тяхното разпространение и възприемане от човешките сетива.
5. Описва приспособления за движение на животни във водата и на сушата.

6. Дава примери за получаване на енергия от различни източници и за нейното използване от човека.
7. Обяснява откъде организмите получават енергия и за какво я използват.
8. Прилага начини за пестене на енергия

Област на компетентност: Човекът и здравословният начин на живот

1. Описва по схема храненето, дишането, размножаването и развитието на човека.
2. Описва очаквани промени в човешкото тяло през пубертета.
3. Дава примери за здравословно хранене и здравословен начин на живот.
4. Познава заразни и незаразни болести и начини за опазване на собственото здраве.
5. Разбира вредното въздействие на никотина, алкохола, наркотиците.
6. Назовава дейности на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата, и мерки за нейното опазване.

Област на компетентност: Наблюдения, експерименти и изследване

1. Извършва наблюдения на природни обекти и процеси.
2. Извършва опити с тела, вещества и растения.
3. Използва термометър за измерване на температура.
4. Разчита информация по модели, схеми, таблици, графики.

Учебното съдържание е структурирано в 68 теми, като част от тях подпомагат овладяването на новите знания, а други са насочени към затвърдяване и обобщаване на новите знания и б са за проверка на овладения учебен материал, включително варианти за входно и изходно ниво.

II. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО СПОРЕД УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ

Глобални теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<i>Тела и вещества</i>	• Сравнява вещества, използвани във всекидневието, по техните свойства – горят ли, привличат ли се от магнит, провеждат ли топлина, разтварят ли се във вода, плават или потъват (по-тежки или по-леки от водата). • Дава примери за употреба на веществата. • Изброява съставни части на почвата и фактори, от които зависи нейното плодородие. • Извършва опити с тела и вещества. • Измерва температурата на вода, въздух и телесна температура в градуси Целзий (°C). • Разпознава трите състояния на водата: лед, вода и водни пари. • Описва въз основа на опити промените в състоянието на водата при нагряване и охлаждане (топене – замръзване, изпарение – втечняване). • Описва по схема кръговрата на водата в природата и основните видове валежи (дъжд, сняг, град). • Изброява замърсителите на въздуха, водата и почвата и начините за опазването им.	<i>топлоизолатор</i> <i>почва</i> <i>температура</i> <i>кипене</i>
<i>Движение и енергия</i>	• Разпознава видове движение на тела, срещани във всекидневието – праволинейно, криволинейно, въртене, трептене. • Посочва примери за трептящи тела, които издават звук. • Илюстрира с примери вредното влияние на шума и силните звукове върху здравето на човека. Проверява опитно праволинейното разпространение на светлината. • Илюстрира с примери как силите (мускулна сила, земно притегляне, триене) влияят на движението или променят формата на телата. • Изброява различни видове енергия: енергия на движението, топлинна енергия, слънчева енергия, енергия от горива и храни. • Илюстрира с примери използването на енергията в бита, транспорта и от живите организми. • Свързва добиването на енергия чрез изгаряне на природни горива със замърсяването на околната среда.	<i>звук</i> <i>слух</i> <i>светлина</i> <i>зрение</i> <i>сила</i>

Планетата Земя	• Описва формата на Земята и нейното движение (въртене около оста ѝ и обикаляне по орбита около Слънцето). • Свързва смяната на деня и нощта с въртенето на Земята около нейната ос. Описва Слънцето като звезда (източник на светлинна енергия) и Луната като естествен спътник на Земята. • Изброява планетите от Слънчевата система.	<i>планета звезда година</i>
Жизнени процеси	• Описва по схема изграждането на хранителни вещества от растенията. • Обяснява значението на растенията за обогатяването на въздуха с кислород и пречистването му от въглероден диоксид. • Обяснява откъде организмите получават енергия и за какво я използват. • Дава примери за животни, които дишат с бели дробове или с хриле. • Описва по схема размножаването на цветно растение. • Описва по схема жизнения цикъл на едногодишно тревисто растение • Описва по схема развитието на животни, които снасят яйца, и такива, които раждат малките си. • Обяснява резултатите от проведени опити с растения.	<i>хранене дишане развитие размножаване</i>
Организмите и тяхната среда на живот	• Разграничава безгръбначни от гръбначни животни. • Групира животните на насекоми, риби, земноводни, влечуги, птици и бозайници. Илюстрира с примери видовото разнообразие на животни и растения в различни среди на живот (вода, суша). • Разграничава естествени и изкуствени съобщества и хранителни взаимоотношения между организмите в тях. • Посочва приспособления на растения и животни към тяхната среда на живот. • Назовава дейностите на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата, и мерките за нейното опазване. • Описва резултатите от наблюдения на обекти от живата природа.	<i>безгръбначни животни гръбначни животни съобщество</i>
Човекът и здравословният начин на живот	• Разпознава на схема органи на човешкото тяло, свързани с процесите хранене и дишане. • Описва (по схеми) размножаването и развитието на човека и очакваните изменения в детския организъм в процеса на съзряването му. • Изброява основните вещества, необходими на човешкия организъм, и храните, които ги съдържат. • Дава примери за здравословно хранене. • Посочва причинители на заразни болести (микроби, бактерии и вируси) и средства за предпазване и лекуване (лична хигиена, ваксини, лекарства).	<i>пубертет въглехидрати мазнини белтъци минерали витамины</i>

Утвърдил:
Директор:.....

ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ЧОВЕКЪТ И ПРИРОДАТА ЗА 4. КЛАС ЗА ИЗБИРАЕМИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

Годишен хорариум: 68 ч
Седмичен хорариум: 2 ч.

№ по ред	Учебна седмица	Тема на урочната единица	Очаквани резултати от обучението, съгласно учебната програма	Методи на работа	Бележки/Коментари
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

ПЪРВИ УЧЕБЕН СРОК, 18 учебни седмици x 2 часа – общо 36 часа

1	1.	Входно ниво (стр. 5, 6) <i>Диагностика</i>	Диагностика на нивото на знания, усвоени по Човекът и природата в 3. клас.	самостоятелна работа с избираеми и свободни отговори в една група	
ТЕЛА И ВЕЩЕСТВА					
2	1.	Тема 1. Свойства и употреба на веществата и телата <i>Нови знания</i> (стр. 8)	Сравнява вещества, използвани във всекидневието, по техните свойства – горят ли, привличат ли се от магнит, провеждат ли топлина, разтварят ли се във вода, плават ли, или потъват (по-тежки или по-леки от водата). Дава примери за употребата им. Прави изводи.	- беседа, обсъждане, наблюдение, - попълване на таблица	
3	2.	Свойства и употреба на веществата и телата <i>Затвърдяване на знания</i> (стр. 9)	Различава вещества по свойства и употреба. Извършва опити с тела и вещества. Създава самостоятелно компас.	- упражнение; наблюдение; - четене с разбиране на текст „Удивителните магнити“ и отговор на въпроси към него - инструктаж; експеримент; демонстрация; описание, допълване на извод	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4	2.	Тема 2. Температура. Измерване на температура <i>Нови знания (стр. 10)</i>	Познава устройството на термометъра и мерната единица за измерване на температура – градус Целзий (°C).	- беседа, обяснение, дискусия - решаване на познавателни задачи с цел затвърдяване на новите знания - работа с изображения	
5	3.	Тема 2. Температура. Измерване на температура <i>Затвърдяване на знания (стр. 11)</i>	Измерва температурата на вода, въздух и телесна температура в градуси Целзий (°C). Запознава се с информация за друга мерна единица за температура – Фарентхайт. Отговаря на въпроси. Решава математически задачи.	- беседа, обяснение, разказ - четене с разбиране - отговор на въпроси за затвърдяване на новите знания - решаване на задачи, свързани с изучавания в часовете по математика материал за откриване на интересни факти	
6	3.	Тема 3. Състояния на водата <i>нови знания (стр. 12, 13)</i>	Разпознава трите състояния на водата – лед, вода, водни пари и преминаването им от едно състояние в друго. Проследява условията за преминаване на водата от едно агрегатно състояние в друго	- беседа, обяснение, разказ - попълване на таблица - игрови метод за затвърдяване на новите понятия чрез игрословица - четене с разбиране на текст „Най-удивителното вещество на Земята“	
7	4.	Тема 4. Кръговрат на водата в природата <i>нови знания (стр. 14, 15)</i>	Описва кръговрата на водата в природата. Познава основните видове валежи (дъжд, сняг, градушка). Проследява причините за преходите между трите състояния на водата при кръговрата ѝ в природата (при нагряване и охлаждане).	- беседа, обяснение, наблюдение - попълване на пропуснати думи в текст по темата за кръговрата на водата - свързване на наименования на природни явления и тяхното обяснение - използвайки междупредметни връзки с часовете по литература, сравняване на художествено и научно описание на природни явления	
8.	4.	Тема 4. Кръговрат на водата в природата <i>Затвърдяване на знания (стр. 16)</i>	Описва по схема кръговрата на водата в природата. Допълва липсващи елементи. Чете с разбиране и решава задачи към текст и илюстрация	- беседа, обяснение, наблюдение, инструктаж - четене с разбиране - решаване на познавателни задачи - попълване на таблица	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
9	5.	С професор Любознайски при метеоролозите <i>обобщение (стр. 17)</i>	Чете кратък текст за науката метеорология. Извлича данни от текст, свързан с прогнозата за времето през седмицата. Попълва таблица и създава диаграма	- работа с помагалото, беседа, инструктаж, обяснение - извличане на данни от текст - попълване на таблица и създаване на диаграма	
10	5.	Тема 5. Състав и плодородие на почвата <i>нови знания (стр. 18, 19)</i>	Изброява съставните части на почвата и факторите, от които зависи нейното плодородие. Дава примери за значението на плодородието на почвата за човека.	- беседа, наблюдение, инструктаж - затвърдяване на на нови понятия чрез игрови подход (кръстословица, откриване на дума с шифър) - подреждане на разбъркани изречения в текст с цел затвърдяване знанията за процеса на образуване на почвата - решаване на математическа верижка	
11.	6.	Тема 6. Опазване на чистотата на въздуха, водата и почвата <i>нови знания (стр. 20)</i>	Изброява замърсителите на въздуха, водата и почвата и начините за опазването им. Затвърдява нови знания чрез изводи и обобщения.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - работа с визуални елементи - обобщаване на знания чрез попълване на липсващи думи в каре „Правя извод“	
12.	6.	Тема 6. Опазване на чистотата на въздуха, водата и почвата <i>затвърдяване (стр. 21)</i>	Разпознава и описва замърсителите на въздуха, водата и почвата. Осъзнава значението на чиста околна среда за живите организми. Дава примери за това как можем да опазим природата.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - работа с визуални елементи - попълване на таблица чрез извличане на информация от визуални източници	
13.	7.	В лабораторията на професор Любознайски <i>експеримент (стр. 22)</i>	Извършва експеримент за пречистване на вода. Попълва таблица с наблюденията по време на експеримента.	- беседа, наблюдение, инструктаж, - експеримент, попълване на таблица с резултатите от експеримента, дискусия	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
14	7.	Тела и вещества <i>обобщение</i> (стр. 7)	Сравнява вещества по техните свойства. Дава примери за употребата им. Измерва температурата на вода, въздух и телесна температура в градуси Целзий (°C). Разпознава трите състояния на водата: лед, вода и водни пари. Изброява съставни части на почвата и фактори, от които зависи нейното плодородие. Изброява замърсителите на въздуха, водата и почвата и начините за опазването им.	- работа с мисловни карти и схеми - беседа и дискусия с визуална опора за характеристиките на телата и веществата за затвърдяване на новите знания и подготовка за писмената проверка	
15	8.	Самостоятелна работа № 1 Какво научих за телата и веществата <i>диагностика</i> (стр. 23 - 26)	Проверка на новите знания по изучените в раздела теми.	самостоятелна работа в две групи с тестови и свободни отговори	
ДВИЖЕНИЕ И ЕНЕРГИЯ					
16	8.	Тема 7. Движение на телата <i>нови знания</i> (стр. 28, 29)	Разпознава видовете движения на телата, срещани във всекидневието – праволинейно, криволинейно, въртене, трептене.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - решаване на познавателни задачи - игрови метод - работа с визуални елементи	
17	9.	Тема 8. Трептене и звук <i>нови знания</i> (стр. 30, 31)	Разпознава видовете движения на телата, срещани във всекидневието – праволинейно, криволинейно, въртене, трептене. Посочва примери за трептящи тела, издаващи звук. Провежда експерименти.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - експерименти - обобщаване на знания чрез попълване на липсващи думи в карета „Правя извод“	
18	9.	Тема 8. Трептене и звук <i>затвърдяване</i> (стр. 32)	Посочва примери за трептящи тела, издаващи звук. Илюстрира с примери вредното влияние на шума и силните звуци върху здравето на човека.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - игрови метод (игрословица) - четене с разбиране и редактиране - обобщаване на знания чрез отговор на тематични въпроси за звука	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
19	10.	Тема 9. Светлина и зрение <i>нови знания</i> (стр. 33, 34)	Посочва примери за тела, източници на светлина. Проверява чрез експерименти праволинейното разпространение на светлината.	- беседа; разказ; обяснение; инструктаж; наблюдение; демонстрация - решаване на познавателни задачи - работа с визуални елементи - решаване на математически задачи в рубриката „Задачите на професор Любознайски“	
20	10.	В лабораторията на професор Любознайски <i>затвърдяване на знания (стр.35)</i>	Проверява опитно праволинейното разпространение на светлината.	- упражнение; дискусия; обяснение; инструктаж; наблюдение; демонстрация; - експеримент, наблюдение и описание	
21	11.	Тема 10. Сили <i>нови знания</i> (стр. 37)	Илюстрира с примери как силите (мускулна сила, земно притегляне, триене) влияят на движението или променят формата на телата.	- беседа; разказ; обяснение - решаване на разнообразни задачи - игрови метод (ребус)	
22	11.	Тема 10. Сили <i>нови знания</i> (стр. 36)	Разпознава видовете движения на телата, срещани във всекидневието – праволинейно, криволинейно, въртене, трептене.	- демонстрация, инструктаж - провеждане на експеримент, наблюдение и описание - попълване на липсващи думи с цел затвърдяване на нови знания	
23	12.	Тема 11. Енергия <i>нови знания</i> (стр. 38, 39)	Изброява различни видове енергия: енергия на движението, топлинна енергия, слънчева енергия, енергия от горива и храни. Илюстрира с примери използването на енергията в бита, транспорта и от живите организми.	- беседа; разказ; обяснение, обсъждане - решаване на разнообразни задачи - работа с помагалото	
24	12.	Тема 12. Енергия и околна среда <i>нови знания</i> (стр. 40, 41)	Разделя енергийните източници на възобновяеми и невъзобновяеми. Илюстрира с примери използването на енергията в бита, транспорта и от живите организми. Свързва добиването на енергия чрез изгаряне на природни горива със замърсяването на околната среда.	- беседа; разказ; обяснение - решаване на разнообразни задачи - четене с разбиране на текстове за начините за производство на електричество и отговори на въпроси към тях	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
25	13.	В лабораторията на професор Любознайски <i>затвърдяване на знания (стр.42)</i>	Извлича информация от текст и схема за източниците за производство на електроенергия. Прави изводи. Проектна дейност	- обсъждане, дискусия - работа по проект - работа с различни източници на информация (текст и схема) и правене на извод с опора върху тях	
26	13.	Движение и енергия <i>обобщение (стр. 27)</i>	Разпознава видовете движение на телата, срещани във всекидневието. Изброява различни видове енергия. Илюстрира с примери използването на енергията в бита, транспорта и от живите организми. Изброява източници на звуци. Обяснява праволинейното разпространение на светлината	- работа с мисловни карти и схеми - беседа, описание, дискусия с цел затвърдяване на новите знания и подготовка за писмена проверка	
27	14.	Самостоятелна работа № 2 <i>Движение и енергия диагностика (стр. 43 - 46)</i>	Проверка на новите знания по изучените в раздела теми.	самостоятелна работа в две групи с тестови и свободни отговори	
НЕБЕСНИ ТЕЛА					
28	14.	Тема 13. Нашата планета Земя <i>нови знания (стр. 48)</i>	Описва формата на Земята и нейните движения около оста ѝ и около Слънцето.	- беседа, разказ, обяснение - отговори на въпроси със свободна формулировка	
29	15.	Тема 13. Нашата планета Земя <i>затвърдяване (стр. 49)</i>	Описва формата на Земята и нейните движения. Свързва смяната на деня и нощта с въртенето на Земята около оста ѝ. Свързва смяната на сезоните с движението на Земята около Слънцето.	- беседа, разказ, обяснение, описание, дискусия - работа със схема - отговори на въпроси чрез извличане на информация от нея	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
30	15.	Тема 14. Небесни тела <i>нови знания</i> (стр. 50)	Разграничава видовете небесни тела – планета, спътник, звезда. Описва формата и движението на Луната.	- беседа, разказ, обяснение - свързване на научно понятие с неговото описание - отговори на въпроси със свободна формулировка	
31	16.	Тема 14. Небесни тела <i>нови знания</i> (стр. 51)	Описва формата и движението на Луната. Работи със схема, изобразяваща фазите на Луната. Извлича информация от текст и попълва липсващи думи.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - работа със схема - игрови метод	
32	16.	Тема 15. Слънчева система <i>нови знания</i> (стр. 52)	Изброява планетите от Слънчевата система. Разграничава планета от звезда. Чете и обсъжда информация с природонаучно съдържание.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение, описание - игрови метод за откриване на имената на планетите	
33	17.	Тема 15. Слънчева система <i>нови знания</i> (стр. 53)	Изброява планетите от Слънчевата система. Различава планетите от външния кръг от тези във вътрешния кръг на Слънчевата система.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение, описание - четене на текст с природонаучно съдържание - попълване на липсващи думи на базата на новите знания за планетите - работа със схема	
34	17.	С професор Любознайски при астрономите <i>затвърдяване на знания (стр.54)</i>	Чете текст и извлича информация. Попълва таблица. Отговаря на въпроси към текста и попълнената таблица.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение, игрови метод - четене на научнопопулярен текст с разбиране - работа с таблица	
35	18.	Небесни тела <i>обобщение</i> (стр. 47)	Описва формата на Земята и нейното движение (въртене около оста ѝ и обикаляне по орбита около Слънцето). Свързва смяната на деня и нощта с въртенето на Земята около нейната ос. Описва Слънцето като звезда – източник на светлина и топлина, и Луната – като естествен спътник на Земята. Изброява планетите от Слънчевата система.	- работа с мисловна карта и схеми - беседа, разказ, дискусия, обяснение, описание	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
ЖИЗНЕНИ ПРОЦЕСИ					
36	18.	Тема 16. Хранене <i>нови знания</i> (стр. 56, 57)	Познава процеса на изграждането на хранителни вещества от растенията. Обяснява значението на растенията за обогатяване на въздуха с кислород и за пречистването му от въглероден диоксид. Знае видовете животни според начина им на хранене.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение, описание - попълване на схема - игрови метод – попълване на кръстословица и допълване на извод - отговори на тестови въпроси за храненето в рубриката „Въпросите на професор Любознайски“	
ВТОРИ УЧЕБЕН СРОК, 16 учебни седмици x 2 часа – 32 часа					
37	19.	Тема 17. Дишане <i>нови знания</i> (стр. 58)	Обяснява дишането като жизнен процес. Дава примери за животни, които дишат с бели дробове или с хриле.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение - попълване на таблица чрез групиране на животни според органите им за дишане - четене на природонаучен текст	
38	19.	Тема 17. Дишане <i>нови знания</i> (стр. 59)	Дава примери за животни, които дишат с бели дробове или с хриле. Обяснява по схема противоположните процеси хранене и дишане при растенията.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение - работа със схема - извличане на информация от схема при отговори на въпроси за жизнените процеси дишане и хранене	
39	20.	Тема 18. Размножаване, растеж и развитие на растенията <i>нови знания</i> (стр. 60)	Различава органите на цветовете. Анализира схеми и прави изводи.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение - работа със схема - игрови метод - извличане на информация от текст и правене на извод	
40	20.	Тема 18. Размножаване, растеж и развитие на растенията <i>нови знания</i> (стр. 61)	Описва по схема размножаването на цветно растение и дърво. Описва по схема жизнения цикъл на едногодишно и многогодишно растение.	- беседа, упражнение, дискусия, обяснение, наблюдение - работа със схема - попълване на таблица	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
41	21.	Тема 19. Растеж и развитие на животни, които снасят яйца <i>нови знания</i> (стр. 62, 63)	Описва размножаването, растежа и развитието на животни, които снасят яйца.	- беседа, обяснение, дискусия, експеримент - четене с разбиране на текст чрез извличане на информация от него и попълване на таблица - решаване на математически задачи в рубриката „Задачите на професор Любознайски“	
42	21.	С професор Любознайски при биолозите <i>затвърдяване на знания (стр.64)</i>	Извличане на информация от текстове и отговор на въпроси за еволюцията на птиците. Изготвяне на кратка презентация за птица по избор с опора върху въпроси.	- беседа, описание, четене с разбиране - игрови метод - работа по проект	
43	22.	Тема 20. Растеж и развитие на животни, които раждат малките си <i>нови знания</i> (стр. 65, 66)	Описва размножаването, растежа и развитието на животни, които раждат малките си. Дава примери за грижите, които полагат бозайниците за малките си.	- беседа, упражнение, дискусия, обяснение, описание - четене на природонаучни текстове описания на животни, извличане на информация от тях и отговор на въпроси със свободен и избираем отговор	
44	22.	Жизнени процеси <i>обобщение</i> (стр. 55)	Описва по схема размножаването на цветно растение и жизнения цикъл на едногодишно и многогодишно растение. Групира животни според начина им на размножаване. Обяснява по схема как растенията произвеждат храната си, с какво дишат животните и растенията. Посочва примери за животни, които снасят яйца или раждат малките си.	- работа с мисловна карта и схеми - беседа, разказ, дискусия, обяснение, описание - подготовка за писмена проверка	
45	23.	Самостоятелна работа № 3 Жизнени процеси <i>диагностика</i> (стр. 67 - 70)	Проверка на новите знания по изучените в раздела теми.	самостоятелна работа в две групи с тестови и свободни отговори	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
ОРГАНИЗМИТЕ И ТЯХНАТА СРЕДА НА ЖИВОТ					
46	23.	Тема 21. Животните в природата <i>нови знания</i> (стр. 72)	Разграничава безгръбначни от гръбначни животни. Групира животните на бозайници, птици, влечуги, земноводни, риби и насекоми.	- беседа, разказ, обяснение - свързване на понятие и неговото описание - попълване на схема	
47	24.	Тема 21. Животните в природата <i>затвърдяване</i> (стр. 73)	Групира животните по сходни признаци. Открива животно по описание на характерни белези.	- беседа, наблюдение, дискусия, обяснение - работа по проект - отговори на въпроси и допълване на извод	
48	24.	Професор Любознайски разказва <i>затвърдяване на знания</i> (стр.74)	Чете текст с интересни факти за произхода на живота на Земята и групите животни. Отговаря на въпроси към него.	- четене с разбиране – извличане на информация от текст и отговор на въпроси	
49	25.	Тема 22. Животът във водата <i>нови знания</i> (стр. 75,76)	Илюстрира с примери видовото разнообразие на животни и растения във водната среда на живот. Посочва приспособления на растения и животни към тяхната среда на живот.	- беседа, разказ, дискусия, обяснение, описание - работа с визуални елементи - четене с разбиране на два текста, вплетени един в друг, с описание на две животни - попълване на таблица - отговор на въпроси	
50	25.	Тема 23. Животът на сушата <i>нови знания</i> (стр. 77, 78)	Дава примери за видовото разнообразие на животни и растения на сушата. Посочва приспособления на растения и животни към живота в различни части на сушата.	- беседа, разказ, дискусия, наблюдение, обяснение, формулиране на изводи - игрови метод – решаване на тематична кръсто-словица - работа с таблица - работа по проект	
51	26.	Тема 24. Организмови съобщества <i>нови знания</i> (стр. 79)	Знае какво означава терминът „съобщество“. Разграничава естествени и изкуствени съобщества.	- беседа, разказ, дискусия, наблюдение, обяснение, решаване на разнообразни задачи	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
52	26.	Тема 24. Организмови съобщества <i>затвърдяване</i> (стр. 80)	Познава хранителните взаимоотношения между организмите в дадено съобщество.	- беседа, наблюдение, обяснение - анализ на схеми, обсъждане - игрови метод - игрословица	
53	27.	Тема 25. Опазване на природата <i>нови знания</i> (стр. 81, 82)	Назовава дейностите на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата, и мерките за нейното опазване. Разграничава национален парк, природен резерват и защитена местност. Дава примери за защитени животни. Чете с разбиране на текст за зоопарковете като начин да се опазят застрашените видове животни.	- беседа, наблюдение, дискусия, - четене с разбиране на текст и отговор на въпроси към него - създаване и представяне на проекти за опазване на видовете	
54	27.	Учебна екскурзия	Разграничава естествени и изкуствени съобщества и описва представители. Посочва приспособления на растения и животни към тяхната среда на живот. Описва резултати от наблюдения на обекти от живата природа.	- беседа; инструктаж; наблюдение; описание; обсъждане - работа по проект	
55	28.	Организмите и тяхната среда на живот <i>обобщение</i> (стр. 71)	Разграничава безгръбначни от гръбначни животни. Групира животните на бозайници, птици, влечуги, земноводни, риби и насекоми и описва приспособления към дадена среда. Разграничава естествени и изкуствени съобщества. Назовава дейностите на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата, и мерките за нейното опазване.	- работа с мисловна карта и схеми - конспективно изложение, беседа, дискусия, обяснение, описание - подготовка за писмена проверка	
56	28.	Самостоятелна работа № 4 Организмите и тяхната среда на живот <i>диагностика</i> (стр. 83 - 86)	Проверка на новите знания по изучените в раздела теми.	самостоятелна работа в две групи с тестови и свободни отговори	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
ЧОВЕКЪТ И ЗДРАВΟΣЛОВНИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ					
57	29.	Тема 26. Хранене на човека <i>нови знания</i> (стр. 88, 89)	Разпознава по схема органи на човешкото тяло, свързани с процеса на хранене. Назовава хигиенните правила за хранене.	- беседа, разказ, наблюдение, обсъждане - решаване на разнообразни задачи - четене на допълнителна информация за черния дроб в рубриката „Запомни“	
58	29.	Тема 27. Хранителни вещества <i>нови знания</i> (стр. 90, 91)	Изброява основните вещества, необходими на човешкия организъм, и храните, които ги съдържат. Дава примери за здравословно хранене. Оценява значението на здравословното хранене	- беседа, дискусия, разказ, обяснение - игрови метод - кръстословица - попълване на таблица - четене с разбиране на текст за произхода на някои от зеленчуците и отговор на въпроси към него	
59	30.	Тема 28. Органи на дишането <i>нови знания</i> (стр. 92, 93)	Разпознава по схема органите на човешкото тяло, свързани с процеса на дишане. Обяснява неблагоприятното влияние на замърсения въздух и тютюнопушенето върху здравето.	- беседа; разказ; наблюдение; обсъждане - попълване на пропуснати думи в текст за процеса на дишане и отговор на въпроси към него - експеримент, описание на наблюденията - четене на допълнителна информация	
60	30.	Тема 29. Размножаване и развитие на човека <i>нови знания</i> (стр. 94, 95)	Описва по схеми размножаването и развитието на човека и очакваните изменения в детския организъм в процеса на съзряването му.	- беседа; разказ; наблюдение; обсъждане - работа със схема и таблица - четене на допълнителна информация за вътреутробното развитие на човешкия зародиш	
61	31.	Тема 30. Заразни болести <i>нови знания</i> (стр. 96)	Посочва причинители на заразни болести (микроби, бактерии и вируси) и средства за предотвратяване и лекуване (лична хигиена, ваксини, лекарства).	- беседа; разказ; обяснение, описание, обсъждане - работа със схема - работа с визуални елементи	
62	31.	Тема 31. Здравословен начин на живот <i>нови знания</i> (стр. 97, 98)	Оценява значението на здравословното хранене, личната хигиена, физическата активност и закаляването за укрепване и опазване на собственото здраве.	- беседа; разказ; обяснение, описание, обсъждане - работа с визуални елементи - създаване на собствен текст - четене на текстове с разбиране и отговор на въпроси към тях	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
63	32.	Човекът и здравословния начин на живот <i>обобщение</i> (стр. 87)	Разпознава на схема органи на човешкото тяло, свързани с процесите хранене и дишане. Описва размножаването и развитието на човека и очакваните изменения в процеса на съзряването му. Изброява основните вещества, необходими на човешкия организъм, и храните, които ги съдържат. Посочва причинители на заразни болести и средства за предпазване и лекуване. Оценява значението на здравословното хранене, личната хигиена, физическата активност и закаляването за укрепване на собственото здраве.	- работа с мисловна карта и схеми - конспективно изложение, беседа, дискусия, обяснение, описание	
64	32.	Човекът и природата (преговор) <i>Тела и вещества. Движение и енергия</i> <i>обобщение</i> (стр. 99, 100)	Различава веществата по свойства и употреба. Описва по схема кръговрата на водата в природата. Разпознава видовете движение на тела, срещани във всекидневието – праволинейно, криволинейно, въртене, трептене	- попълване на мисловна карта - конспективно изложение, беседа, дискусия, обяснение, описание	
65	33.	Човекът и природата (преговор) <i>Светлина и звук</i> <i>Небесни тела</i> <i>обобщение</i> (стр. 101, 102)	Дава примери за източници на светлина и звук, за тяхното разпространение и възприемане от човешките сетива. Описва формата и движението на Земята и Луната. Назовава планетите от Слънчевата система.	- попълване на мисловна карта - конспективно изложение, беседа, дискусия, обяснение, описание	
66	33.	Човекът и природата (преговор) <i>Жизнени процеси</i> Човекът и здравословният начин на живот <i>обобщение</i> (стр. 103, 106)	Познава основни жизнени процеси: хранене, дишане и размножаване при растенията и животните. Разпознава на схема органи на човешкото тяло, свързани с процесите хранене и дишане. Описва размножаването и развитието на човека и очакваните изменения в процеса на развитието му.	- попълване на мисловна карта - конспективно изложение, беседа, дискусия, обяснение, описание	

[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
67	34.	Човекът и природата (преговор) Организмите и тяхната среда на живот Живот във водна среда <i>обобщение</i> (стр. 104, 105)	Групира животните на бозайници, птици, влечуги, земноводни, риби и насекоми. Илюстрира с примери основни групи организми, обитаващи водата и сушата, и приспособленията им за живот	- попълване на мисловна карта - конспективно изложение, беседа, дискусия, обяснение, описание - четене на два текста описания на два вида водни обитатели и отговор на въпроси към тях	
68	У 34.	Изходно ниво <i>диагностика</i> (стр. 107 - 110)	Проверка на новите знания по изучените през годината теми.	самостоятелна работа в две групи с тестови и свободни отговори	

Изготвил:
(име, подпис)